

Tilltalade 2 st

1. Parter och domslut

1.1 Martin Gunnarsson

Parter

Tilltalad

David MARTIN Gunnarsson, 19710719-0014
Tallbergsvägen 11, 633 69 Skogstorp

Offentlig försvarare

Advokat Uno Karlsson
Vetlanda Advokatbyrå AB
Box 239, 574 23 Vetlanda

Åklagare

Chefsåklagare Martin Tidén
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

Domslut

Åtal som Martin Gunnarsson frikänns från

Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken, 2020-11-16, Katrineholm

Ersättning och återbetalning

Staten ska stå för kostnaderna.

Uno Karlsson får ersättning av staten med 62 320 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 40 736 kr arbete
- 7 920 kr tidsspillan
- 1 200 kr utlägg
- 12 464 kr mervärdesskatt

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 363
631 05 Eskilstuna

Besöksadress

Västermarksgatan 18
Eskilstuna

Expeditionstid

måndag - fredag
08:30-16:00

Telefon

016-40 30 300

E-post

eskilstuna.tingsratt@dom.se

Webb

www.domstol.se

1.2 Ola Karlsson

Parter

Tilltalad

OLA Anders Febrianto Karlsson, 19780225-9379
Rothoffsvägen 14 Lgh 1206, 632 21 Eskilstuna

Offentlig försvarare

Advokat Thomas Bodström
Advokatbyrå Thomas Bodström AB
Hållgatan 4, 722 11 Västerås

Åklagare

Chefsåklagare Martin Tidén
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

Domslut

Åtal som Ola Karlsson frikänns från

Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken, 2020-11-16, Katrineholm

Ersättning och återbetalning

Staten ska stå för kostnaderna.

Thomas Bodström får ersättning av staten med 70 603 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 51 912 kr arbete
- 3 960 kr tidsspillan
- 610 kr utlägg
- 14 121 kr mervärdesskatt

2. Yrkanden

2.1 Stämningsansökan, aktbilaga 9, 2022-07-15, åtalspunkt 1

Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken, 2020-11-16, Katrineholm, Martin Gunnarsson

Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken, 2020-11-16, Katrineholm, Ola Karlsson

Gärningsbeskrivning

Martin Gunnarsson och Ola Karlsson har den 16 november 2020 i Katrineholm under en förundersökning avseende mord hållit förhör med ett vittne. Det förhör som redovisats i förundersökningen har spelats in och nedtecknats i ett sk dialogförhör. Poliserna har dock inte spelat in eller dokumenterat allt vad förhörspersonen eller de själva sagt och som är relevant för utredningen. När inspelningen varit avstängd har poliserna gett upplysningar om utredningen och att de vill bevisa att mordet var planerat och inte en impulshandling.

Poliserna har också berättat att det mot en viss namngiven person finns teknisk bevisning och att syftet med det fortsatta förhöret är att få med personen som medhjälpare, men att man i utredningen kan avfärda honom som skytt.

Martin Gunnarsson och Ola Karlsson har uppsåtligen tillsammans och i samråd genom ovan beskrivna handlande vid myndighetsutövning åsidosatt vad som gäller för uppgiften genom att

Inte dokumentera vad som förekommit när deras bandspelare varit avstängd

Inte iaktta saklighet och opartiskhet

3. Skäl

BAKGRUND

Under sommaren 2018 begicks ett mord i Årbyskogen i Eskilstuna. Eskilstuna tingsrätt frikände den mordåtalade mannen (se Eskilstuna tingsrätts deldom den 3 juli 2019 i mål nr B 2512-18). Domen överklagades till Svea hovrätt som den 6 april 2022 ändrade tingsrättens dom och dömde mannen för detta mord och ett tidigare prövat mordförsök till livstids fängelse (se hovrättens mål nr B 8656-19). Hovrätten dömde i samma mål även en medtilltalad för försök till grovt vapenbrott till två års fängelse.

Del av bevisningen i hovrätten utgjordes av uppgifter från en uppgiven informatör, FH, och underrättelseinformation som denne lämnat. Nu aktuellt mål rör ett polisförhör som Ola Karlsson och Martin Gunnarsson höll med FH den 16 november 2020, dvs. efter tingsrättens dom men före huvudförhandlingen i hovrätten. Förhöret har i dess helhet spelats in av FH. Misstankarna rör dels bristande dokumentation av det som förekommit under och i samband med förhöret, dels att Ola Karlsson och Martin Gunnarsson i sin tjänsteutövning ska ha brustit i saklighet och opartiskhet genom att lämna ut information

ur förundersökningen i syfte att påverka FH.

INSTÄLLNINGAR

Martin Gunnarsson har förnekat att han gjort sig skyldig till tjänstefel. Han har vidgått att allt som sagts innan förhöret och i pausen inte har dokumenterats, men bestritt att han härigenom åsidosatt vad som gällt för uppdraget. Han har vidare bestritt att han inte iakttagit saklighet och opartiskhet vid förhöret.

Ola Karlsson har förnekat att han gjort sig skyldig till tjänstefel. Han har uppgett att förhöret genomförts i enlighet med de instruktioner han fått för uppdraget och bestritt att han inte skulle ha iakttagit saklighet och opartiskhet vid förhöret.

UTREDNINGEN I MÅLET

Ola Karlsson och Martin Gunnarsson har hörts. På åklagarens begäran har vidare vittnesförhör hållits med kommissarien Jonas Bergman och kammaråklagaren Anna Asklöf. Under förhören har del av de uppgifter som de hörda lämnat under förundersökningen lästs upp.

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat utskrift av en inspelning av vad som framkom före aktuellt förhör och vid en paus i förhöret. Inspelningen har också spelats upp under huvudförhandlingen. Åklagaren har vidare åberopat uppgift i förundersökningen om hur lång aktuell paus var jämte PM angående "pausinspelningen" samt utdrag ur Svea hovrätts dom av den 6 april 2022 i mål nr B 8656-19.

Under sakframställningen har Ola Karlssons försvarare hänfört sig till en i målet ingiven presentation.

TINGSRÄTTENS DOMSKÄL

Rättsläget

Enligt 20 kap. 1 § första stycket brottsbalken ska den som uppsåtligen eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år. Om gärningen med hänsyn till gärningsmannens befogenheter eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, ska inte dömas till ansvar.

Av 1 kap. 9 § regeringsformen följer bl.a. att förvaltningsmyndighet som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter i sin verksamhet ska iaktta saklighet och opartiskhet. Detta krav har såvitt gäller förundersökningar preciserats i 23 kap. 4 § rättegångsbalken. Av denna bestämmelse följer bl.a. att en förundersökning ska bedrivas objektivt och att undersökningsledaren har att söka efter, ta tillvara och beakta omständigheter som talar såväl till en misstänkts fördel som nackdel.

Närmare bestämmelser om hur en förundersökning ska bedrivas finns i 23 kap. rättegångsbalken och förundersökningskungörelsen (1947:948). Av dessa framgår bl.a. följande.

I 23 kap. 12 § rättegångsbalken anges att det under förhör inte är tillåtet att framkalla en bekännelse eller ett uttalande i en viss riktning genom att använda bl.a. medvetet oriktiga uppgifter, löften, förespeglingar om särskilda förmåner, hot eller tvång. Processlagberedningen (se NJA II 1943 s. 308) har till förtydligande av detta bl.a. uttalat att förhørsledaren inte i strid mot det verkliga förhållandet får uppge att någon medbrottsling har avlagt bekännelse eller att annan bevisning mot den misstänkte föreligger.

Vid förundersökning ska enligt 23 kap. 21 § första stycket rättegångsbalken protokoll föras över vad som har förekommit av betydelse för utredningen. Det är av vikt att detta ger en opartisk och rättvisande bild. Vid bedömningen av vilka uppgifter som kan anses vara utan betydelse är det viktigt att den i 4 § föreskrivna objektivitetsprincipen upprätthålls. Se vidare 20-22 §§ förundersökningskungörelsen om vad ett protokoll ska innehålla, särskilt 22 § som stadgar att protokoll ska avfattas så att det ger en trogen bild av vad som förekommit vid förundersökningen av betydelse för målet.

Angivna författningar innehåller dock inte några närmare bestämmelser om hur ett polisförhör ska läggas upp och genomföras.

Ska Ola Karlsson och Martin Gunnarsson dömas för tjänstefel?

Åklagaren har vid huvudförhandlingen uppgett att han enbart vill att tingsrätten prövar om angivna åsidosättanden gjorts uppsåtligen av Ola Karlsson och Martin Gunnarsson. Ett eventuellt oaktsamt åsidosättande kan enligt åklagaren inte anses vara så klandervärt att det ska föranleda straffrättsligt ansvar för tjänstefel.

Genom utredningen i målet är klarlagt att allt som sagts innan förhöret och i pausen av detta inte har spelats in eller dokumenterats på annat sätt. Det är också klarlagt att Ola Karlsson och Martin Gunnarsson i dessa sekvenser har lämnat vissa upplysningar rörande förundersökningen och fört en diskussion med FH om vilka uppgifter denne skulle lämna. Enligt Ola Karlsson och Martin Gunnarsson har detta skett i syfte att fullgöra den uppgift de tilldelats. Inget av det som de talat om var enligt Ola Karlsson för förhörspersonen nya uppgifter, utan detta var information som FH själv lämnat till polisen.

Av den av åklagaren åberopade hovrättsdomen framgår bl.a. att den av FH gjorda inspelningen har åberopats som bevisning i hovrätten av en tilltalad i det målet. Hovrätten har i domen angett att man av inspelningen får intrycket av att polisens förundersökningsledare, när inspelningen är avslagen, försöker förmå FH att lämna information om tilltalads delaktighet och uttryckt att det kan finnas skäl att ifrågasätta ansvariga polisers hantering av förhöret med FH. Hovrätten har dock bedömt att detta förhållande i sig inte ger anledning att betvivla riktigheten av den övriga avgörande bevisningen i målet. De uppgifter som FH lämnat vid aktuellt förhör har således inte haft någon avgörande betydelse för hovrättens fällande dom.

Ola Karlsson har berättat i huvudsak följande om förhöret och förhörssituationen. När det kom fram att FH var informatör till polisen och under hand hade lämnat intressanta uppgifter om det aktuella mordet ville man höra honom och få in dessa uppgifter i förundersökningen. Uppdraget att hålla polisförhör med FH lämnades till honom och Martin Gunnarsson. Uppgiften var att försöka få FH att bekräfta de uppgifter han hade lämnat om mordet i underrättelseuppslaget. Till sin hjälp fick de en skriftlig

sammanfattning av det som FH tidigare hade uppgett till polisen. Efter varje förhör skulle de muntligen redogöra för förundersökningsledningen vad som hade sagts. Det hölls flera förhör och FH ville först inte medverka i utredningen. När en artikel publicerades i VLT som ledde till att FH:s roll avslöjades ändrade FH sig och ville berätta, eftersom han inte längre hade något att förlora. FH ville först ha ersättning för detta, men fick beskedet att det inte var aktuellt. FH försökte vidare förhandla om hur mycket han skulle berätta. FH ville bara säga sådant som kunde leda till en fällande dom för att inte i onödan få fler fiender. Ola Karlsson upplever att han är en erfaren polis och han har hållit många förhör, men denna situation var ny och ovan för honom. Han hade aldrig tidigare hållit ett förhör där de redan hade informationen. Det rörde sig vidare om en känslig situation med en hög hotbild. De försökte först få FH att berätta själv om vad som skulle ha hänt under, efter och innan mordet. Sedan konfronterade de honom med del av de uppgifter han själv lämnat tidigare. När de kom in på den medtilltalade blev Ola Karlsson osäker på om detta omfattades av hans och Martin Gunnarssons uppdrag. Han ringde därför upp ansvarig åklagare, Anna Asklöf, för att höra hur de skulle gå vidare. Anna Asklöf uppgav att hon inte hade bestämt sig än för hur hon skulle göra med den medtilltalade, men att de kunde ta uppgifterna om FH ville berätta. Han och Martin Gunnarsson redovisade detta besked för FH och visade åklagarens sms. De fortsatte sedan förhöret. Det kom under förhöret inte fram något nytt. Hade det kommit nya uppgifter hade de behövt avbryta förhöret och få nya instruktioner. Deras utgångspunkt för förhöret var att FH skulle berätta det han själv ville berätta. Samtliga saker de talade om under förhöret och i pausen går tillbaka till det PM han fått avseende FH:s tidigare lämnade uppgifter. Det fanns t.ex. uppgifter i detta om planeringen som de ville att FH skulle beskriva med egna ord och uppgifter om att FH sagt att det inte var något impulsivt. Det var därför han hänvisade till att det kan bli dråp om det anses vara impulsivt. FH hade också i underrättelseuppslaget berättat att den medtilltalade var med men inte var skytten. Vad gäller orsaken till pausen var det FH som ville att det skulle vara en kispaus. Ola Karlsson och Martin Gunnarsson tyckte att FH fick kalla den vad han ville.

Martin Gunnarsson har berättat i huvudsak följande om förhöret och förhörssituationen. Det som Ola Karlsson berättat stämmer. När förhöret hölls hade han varit på grova brott ett halvår. Han kände sig oerfaren och ny på jobbet och fick en klump i magen när detta kom. Han hade inte kunskapen att hantera ett så komplext ärende och hade inte jobbat med någon informatörsverksamhet. Han biträdde Ola Karlsson i ärendet och hade inte själv kontakt med förundersökningsledningen. Informationen om vad FH sagt tidigare fick han av Ola Karlsson. FH kom till det aktuella förhöret i en privat bil med BOPS (enheten för brottsoffer- och personsäkerhet; rättsens anm.) och var inte särskilt nöjd med hur det hade utvecklats sig. Det var FH som avbröt för en "fejkispaus" för att ställa frågor. Martin Gunnarsson förstår att detta kan se märkligt ut. Det var dock inget försök att dölja saker och ting, utan de försökte bara guida FH så han skulle gå vidare och prata. Det var i det syftet han nämnde detta med den tekniska bevisningen. Ola Karlsson hade ett väldigt tungt uppdrag. Det var många kontakter mellan honom och FH och det diskuterades fram och tillbaka vad FH skulle berätta. Det som Martin Gunnarsson tycker känns skönt i "den här soppan" är att de inte fått FH att ljuga eller säga något som han inte ville.

Jonas Bergman har i huvudsak bekräftat de uppgifter som Ola Karlsson och Martin Gunnarsson lämnat om uppdraget och den underrättelseinformation som de fått före förhöret. Enligt Jonas Bergman var det en mycket speciell situation. FH var krävande. Han

hade bl.a. krav på att få ta del av information för att lämna information och ville att hans uppgifter skulle komma till nytta. Enligt Jonas Bergman var det uppdrag som Ola Karlsson och Martin Gunnarsson fick en otacksam uppgift med tanke på deras tidigare erfarenhet. Han tycker att de utfört sitt uppdrag efter bästa förmåga och att de följt förundersökningsledningens instruktioner.

Även Anna Asklöf har i huvudsak bekräftat de uppgifter som Ola Karlsson och Martin Gunnarsson lämnat om uppdraget och i den delen uppgett bl.a. följande. När hon fick information om att FH ville vittna gav hon direktiv om att han skulle höras om underrättelseuppdraget. Detta tog sikte på den misstänkte för mordet. Under förhöret ringde Ola Karlsson och uppgav att FH också hade uppgifter om en person som var medmisstänkt, men inte åtalad för mordet. Frågan var om FH skulle höras även om den personen; om det var någon idé. Hon svarade att FH kunde berätta om honom också om han ville. Om de uppgifter som lämnades var bra och konkreta hade man kunnat återuppta utredningen avseende denne. Hon hade under förundersökningen mest kontakt med Jonas Bergman och Oskar som var utredningsledare och känner inte till några detaljer om vad Jonas Bergman och Ola Karlsson pratat om. Hon har inte själv haft tillgång till eller sett mappen om underrättelseuppdraget. Den blev som "en slask" som var sekretessbelagd.

Tingsrätten gör följande bedömning.

Det finns mot bakgrund av den övriga utredning som åberopats i målet inte anledning att ifrågasätta de uppgifter som Ola Karlsson och Martin Gunnarsson har lämnat. Vad gäller dokumentationen får det således godtas att det som har varit av betydelse för utredningen i huvudsak har nedtecknats och att det som i övrigt ägt rum under förhöret har muntligen återrapporterats till förundersökningsledningen. Det är vidare inte visat att Ola Karlsson eller Martin Gunnarsson har försökt framkalla något uttalande från FH i en viss riktning genom att använda oriktiga uppgifter eller någon annan form av otillbörlig påverkan. Det som förekommit före förhöret och under pausen synes mer ha varit någon form av diskussion kring hur mycket FH ville berätta och vilka uppgifter från underrättelseuppdraget som han ville stå fast vid. Såvitt framkommit av utredningen har Ola Karlsson och Martin Gunnarsson således agerat i enlighet med den uppgift de fått; nämligen att förhöra FH och försöka få honom att bekräfta de uppgifter han hade lämnat om mordet under hand. Polisförhöret får anses ha hållits på ett i allt väsentligt godtagbart sätt. Även om Ola Karlsson och Martin Gunnarsson felaktigt beskrivit pausen i förhöret som en kisspaus och vid några tillfällen formulerat sig på ett mindre lämpligt sätt, finner tingsrätten att det inte är visat att de uppsåtligen har brutit mot dokumentationskravet eller kravet på saklighet och opartiskhet (jfr bl.a. Justitiekanslerns beslut den 26 juni 2007, dnr 3623-05-21, och den 27 maj 2008, dnr 3406-06-21). Snarare ger utredningen vid handen att såväl Ola Karlsson som Martin Gunnarsson försökt att agera sakligt och professionellt vid genomförandet av sitt uppdrag trots den pressade och svåra situation de befunnit sig i. Åtalet mot dem ska därmed ogillas.

Ersättningen till försvararna

Av försvararna begärda ersättningar för arbete och tidsspillan får anses vara skäliga och ska utgå. Vad gäller ersättning för utlägg för resa ska, då skäl saknas för ersättning av merkostnader, enbart utgå ersättning för resa 10 mil i varje riktning (se bl.a. NJA 2019 s.

271 och Svea hovrätts beslut den 6 oktober 2022 i mål nr Ö 8287-22). Thomas Bodströms ersättning ska därför sättas ned i enlighet härmed.

Med hänsyn till utgången i ansvarsfrågan ska Ola Karlsson och Martin Gunnarsson inte åläggas att betala tillbaka någon del av kostnaderna för försvaret. Dessa kostnader ska således stanna på staten.

4. Rätten

Lagmannen Elisabet Wass Löfstedt samt nämndemän.

Digitalt signerad av lagmannen Elisabet Wass Löfstedt

5. Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Eskilstuna tingsrätt senast den 5 december 2022. Överklagandet ska vara skriftligt. Eskilstuna tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

I hovrätten krävs prövningstillstånd. Det innebär att Svea hovrätt först tar ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Eskilstuna tingsrätts namn och målnummer.

2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha.
3. Förklara varför du tycker att hovrätten ska ge prövningstillstånd.
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
6. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
7. Skicka eller lämna in överklagandet till Eskilstuna tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Eskilstuna tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Eskilstuna tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.